

18. Новицький В.Є., Мартинюк О.В., Руденко Ю.М. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. - метод, посібник для сам ост. вивч. дисципліни. - К.: КНЕУ, 2003. - 260 с.

19. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підр. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2008, 408с.

Annotation, This article deals with modern problems of foreign economic activity of Ukraine. In the period of recovery after the crisis, Ukraine is interested in free trade with European countries. But it is necessary to protect its own producers and at the same time, set more free conditions for access to the markets of the West. Established that the domestic economy requires radical restructuring and increasing high-tech and consumer industries.

Key words: crisis, export, import, production, raw materials, international trade, trade relations

УДК 336.279

П.С. Смоленюк, к.е.н., доцент,

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет», м. Хмельницький

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В статті розглянуто прикладні аспекти взаємозв'язку фінансового стану підприємства та зовнішнього середовища, види зовнішнього середовища.

Ключові слова: фінансовий стан, зовнішнє середовище.

Постановка проблеми. За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності. Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу господарюючого суб'єкта.

Сучасний стан економіки України характеризується значною динамічністю, що обумовлює необхідність врахування взаємозв'язку підприємства та зовнішнього

середовища. Слід зазначити, що останнім часом актуальність взаємодії підприємства зовнішнього середовища зростає, оскільки зовнішні фактори відіграють важливу роль у забезпеченні стабільного фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Питання вивчення впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища безпосереднього та непрямого впливу фінансовий стан широко висвітлюється в економічній літературі. Наявність багатьох підходів до цієї проблеми обумовлена неоднозначним впливом окремих факторів на фінансовий стан підприємств. Заслуговують на увагу роботи І.Бланка, Р. Брейлі, О.Терещенка, А. Шеремета, Е.Негашева та ін.

Постановка завдання. Однак залишаються невирішеними проблеми вивчення впливу різних чинників на фінансовий стан підприємства за сучасних умов, що обумовлює необхідність подальшого дослідження та вироблення практичних рекомендацій у цій сфері.

Результати. Щоб окреслити розуміння в сучасній науці вплив зовнішніх факторів на фінансовий стан підприємства, варто навести визначення фінансового стану: що дає Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств організацій: «Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [1]. Фінансовий стан підприємства залежить, з одного боку, від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності, з іншого - від зовнішнього середовища. Передовсім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції. Як правило, що вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, то вища прибутковість та ефективність діяльності підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан. Неритмічність виробничих процесів, погіршення якості продукції, труднощі з її реалізацією призводять до зменшення надходження коштів на рахунок підприємства, в результаті чого погіршується його платоспроможність. Існує і зворотний зв'язок, оскільки брак коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами, а, отже, у виробничому процесі.

Фінансова діяльність господарюючого суб'єкта повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фі-

нансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Але будь-яка організація, підприємство є відкритою системою, яка знаходиться у постійній взаємодії із тими чи іншими елементами зовнішнього середовища. Дослідженню зовнішнього середовища слід приділяти належну увагу, оскільки воно обумовлює рівень визначеності, в умовах якого приймаються управлінські рішення. Зовнішнє середовище - це сукупність господарюючих суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших зовнішніх відносно підприємства умов і чинників, що діють у глобальному оточенні.

Залежно від характеру впливу зовнішнє середовище поділяють на середовище прямої та опосередкованої дії, або мікро- та макросередовище. Середовище прямої дії на організацію, або мікросередовище, утворюють певні суб'єкти - споживачі, конкуренти, постачальники, державні органи, фінансово-кредитні установи та інші зовнішні агенти і контрагенти. Це середовище ще називають середовищем задач, тому що воно включає в себе елементи, які безпосередньо пов'язані з операціями організації. Оскільки підприємство є системоутворюючим ядром мікросередовища, то будь-які зміни в його діяльності чинять прямий і зворотний вплив на всі взаємопов'язані з ним елементи середовища і на середовище в цілому.

Середовище непрямої дії охоплює матеріально-технічні умови, суспільні відносини та інститути, а також інші чинники, що впливають на підприємства опосередковано. До основних факторів відносяться: економічні, політичні, соціокультурні, науково-технологічні, екологічні та деякі інші.

Можна виділити наступні основні типи зовнішнього середовища:

1. Мінливе середовище - характеризується швидкими змінами. Це можуть бути технічні інновації, економічні зміни, зміни законодавства та ін.
2. Вороже середовище - створюється в умовах жорсткої конкуренції за споживачів та ринки збуту, за переділ власності.
3. Різноманітне оточення - властиве глобальному бізнесу, тобто, підприємствам, що працюють в різних країнах.
4. Технічно складне середовище - властиве новим галузям, таким як електроніка, телекомунікації, обчислювальна техніка, банки і банківська діяльність, що вимагають складної інформації та висококваліфікованого обслуговуючого персоналу.

Зовнішнє середовище є складним, мінливим і, як правило, багато в чому невизначеним. Його елементи взаємопов'язані і впливають один на одного. Характеристиками зовнішнього середовища є: 1. Взаємозв'язок факторів зовнішнього середовища - це рівень сили, з якою зміна одного фактора діє на інші фактори (наприклад, ріст цін на енергоносії обумовлює стрибок цін на всі види продукції, а особливо ті, де велика частка енергозатрат при їх виробництві). Це може призвести до ослаблення конкурентних позицій фірм, які виготовляють цю продукцію, що досить актуально для України, економіка якої є енергозалежною. У свою чергу, таке становище примушує виробників шукати енергозберігаючі технології. 2. Складність зовнішнього середовища - це число факторів, на які організація зобов'язана реагувати, а також рівень варіативності кожного фактора. Складнішою є робота тієї організації, на яку впливає більша кількість факторів. 3. Невизначеність зовнішнього середовища - це відносна кількість інформації про зовнішнє середовище та ймовірність її достовірності. 4. Мінливість середовища - це швидкість, з якою відбуваються зміни у оточенні організації. У деяких з них зовнішнє середовище надто рухливе (комп'ютерні технології, електронна, хімічна, фармацевтична промисловість, біотехнології). Менш рухливе середовище - у підприємств харчової, деревообробної промисловості. Крім того, в межах одного підприємства більш рухливим є середовище для одних підрозділів, зокрема, науково-дослідних, маркетингових відділів, і менш рухливим - для інших, наприклад, виробничих. Все це безумовно сприяє виникненню проблем на підприємстві, зокрема при прогнозуванні зміни фінансового стану. Суттєвою проблемою є відсутність єдиної змістовної методики, яка б враховувала специфіку конкретної галузі та умови функціонування підприємства.

Висновки. Отже, під зовнішнім середовищем розуміються всі умови і фактори, що виникають у суспільно- економічному житті країни, незалежно від діяльності підприємств, але впливають на стан його внутрішнього середовища. Зовнішнє середовище є складним, мінливим, взаємозалежним, і як правило, невизначеним, тому оцінюючи фінансовий стан підприємства необхідно враховувати всі особливості діяльності підприємства та вплив зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій // Українська інвестиційна газета. - 2008, - №3. - С.9-12.
2. Подцерьогін А.М.Фінанси підприємств: Підручник/ Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддерьогін.- 4 те вид., перероб.та доп. - К.:КНЕУ, 2002 - 571с.

3. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємств / Обущак Т.А. *II* Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 9. - С. 92-100.

Annotation. In the article is considered the applied aspects of intercommunication of the financial state of enterprise and external environment, types of external environment.

Key words: financial state, external environment.

УДК 336.27

М. В. Солтис, к.е.н., асистент,

Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

За результатами дослідження розглянуті основні проблеми розвитку малих підприємств в умовах вітчизняної економіки та визначення їх місця в економіці регіону.

Ключові слова: малий бізнес, підприємства, підприємець, інвестиції, організація.

Постановка проблеми. Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, і водночас - виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Актуальність даної теми визначається не лише через існування різних думок щодо недоліків, труднощів, механізмів та перспектив розвитку малого бізнесу в Україні, але й через ряд новітніх реалій в економіці країни в цілому, особливості інтеграційних та інвестиційних процесів.

Метою даної статті є узагальнення теоретичних викладок щодо розвитку малих підприємств в умовах вітчизняної економіки та визначення їх місця в економіці регіону.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній економічній науці з'явилося досить багато праць, де науковці висловлюють свої, часто неоднозначні, думки щодо місця малого підприємництва в сучасній економічній ситуації. Існує декілька прикладів великих досліджень по різних аспектах діяльності малого підприємництва в Україні.